

Planeringsstrategi Norrtälje kommun

Antagen av
kommunfullmäktige
2024-06-17

NORRTÄLJE
KOMMUN

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
2. ÄNDRADE PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	7
3. PÅGÅENDE PLANERINGSARBETE	29
4. KOMMANDE PLANERINGSARBETE	35
5. FORTSATT ARBETE MED ÖVERSIKTSPLANERING	37
REFERENSER	43

Bild på framsidan: Societetsbron i Norrtälje stad.

1. Inledning

1.1 Vad är en planeringsstrategi?

Planeringsstrategin är ett dokument som ska läsas tillsammans med översiktsplanen och syftar till att översiktsplaneringen bedrivs kontinuerligt med möjligheten till att beakta förändrade planeringsförutsättningar. Ett nytt lagkrav i 3 kap. 23 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, redogör att kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val om en ny översiktsplan inte antagits. I strategin ska kommunfullmäktige:

- Ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och
- Bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 § PBL.

Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan och om kommunen inte antar en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val anses översiktsplanen vara inaktuell. Planeringsstrategin vägleder vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och ersätter det tidigare kravet om aktualiseringsprövning av översiktsplanen.

1.2 Översiktsplanens aktualitet

Översiktsplanen är ett vägledande dokument som redogör förslagen markanvändning. Utifrån politisk ambition redogör översiktsplanen strategiska prioriteringar inom kommunen. Således utgör översiktsplanen en central roll i vägledning, avvägning och utveckling i efterföljande fysisk planering som detaljplaner och lovgivning. Översiktsplan 2040 antogs av kommunfullmäktige 2013-12-09 och i den ingår flera fördjupningar av översiktsplanen.

Under 2017 gjordes en aktualitetsprövning av översiktsplanen inklusive alla antagna fördjupningar och tillägg. Respektive fördjupning och tillägg har analyserats

Gällande fördjupningar och tillägg	Bedömning i aktualitetsprövningen	Hantering i Översiktsplan 2050
Fördjupningar av översiktsplanen		
Fördjupning av översiktsplanen för Rimbo (2050)	I aktualitetsprövningen bedömdes "Fördjupad översiktsplan för Rimbo samhälle (2010)". Bedömningen var att en ny fördjupning bör tas fram.	Fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo antogs den 18 december 2023. Fördjupningen ska gälla tillsammans med ÖP 2050.
Fördjupning av översiktsplanen för Älmsta samhälle (2006)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. FÖP för Älmsta samhälle upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Fördjupning av översiktsplanen för Nordrona (2005)	Ny fördjupning bör tas fram enligt aktualitetsprövningen, ska ingå i FÖP Norrtälje stad.	Arbete med att ta fram en ny fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad pågår (granskning planeras samtidigt som för ÖP 2050). Fördjupningen ska gälla tillsammans med ÖP 2050.
Fördjupad översiktsplan för skärgården (2005)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för skärgården upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Utvecklingsplan Norrtälje stad (2004)	Ny fördjupning bör tas fram enligt aktualitetsprövningen, ska ingå i FÖP Norrtälje stad.	Arbete med att ta fram en ny fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad pågår (granskning planeras samtidigt som för ÖP 2050). Fördjupningen ska gälla tillsammans med ÖP 2050.
Fördjupning av översiktsplanen för Hallstavik (1999)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för Hallstavik upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Fördjupad översiktsplan för Edsbro (1995)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för Edsbro upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Fördjupad översiktsplan för Svanberga (1993)	Fördjupningen ansågs vara fortsatt aktuell.	Ställningstaganden om markanvändning arbetas in i ÖP 2050. Ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån lagstiftning och dagens synsätt har medfört att vissa utbyggnadsområden har utgått. FÖP för Svanberga upphör att gälla i samband med att ÖP 2050 antas.
Tillägg till översiktsplanen		
Bryggplan (2007)	Bryggplanen ansågs vara fortsatt aktuell och hanterades som ett tillägg till översiktsplanen, trots att den inte är en del av översiktsplanen utan ett övrigt kommunalt styrdokument.	En ny bryggplan håller på att tas fram som ett kommunalt styrdokument. Delar av förslaget till ny bryggplan arbetas in i ÖP 2050. Den nya bryggplanen kommer att ersätta bryggplanen från 2007.

Figur 1: Gällande fördjupningar och tillägg till översiktsplanen, samt hur dessa hanteras i Översiktsplan 2050

utifrån om planens förutsättningar är aktuella, om inriktningen är aktuell, om planen utgör ett bra stöd för kommunens handläggare samt om planen ska fortsätta att gälla eller om en ny plan bör tas fram.

Vid tidpunkten för aktualitetsprövningen fanns åtta gällande fördjupningar av översiktsplanen och två tillägg. Ett av tilläggen, utbyggnad av cykelvägar i kommunen (2011), har dock ersatts av Gång- och cykelprogram för landsbygden i Norrtälje kommun (2017).

Aktualitetsprövningen av Översiktsplan 2040 visade att förutsättningarna ändrats så pass mycket sedan antagande att en ny kommunomfattande översiktsplan bör tas fram. Vidare bedömdes att ett par nya fördjupningar bör tas fram samtidigt som andra bedömdes vara fortsatt aktuella. Kommunen befinner sig därför i en planeringsprocess med Översiktsplan 2050 och med en ny fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad. Norrtälje kommun har i arbetet med Översiktsplan 2050 valt att arbeta in de fördjupningar av översiktsplanen som ansågs vara fortsatt aktuella i den nya översiktsplanen. Det är framför allt

ställningstaganden till markanvändningskartan som har överförs till den nya översiktsplanen. I vissa fall har kommunen gjort en ny bedömning om lämplig markanvändning utifrån dagens lagstiftning och synsätt. Det handlar framför allt om ny bebyggelse på jordbruksmark och i skärgården. I tabellen på sidan 4 ges en sammanställning av samtliga nu gällande fördjupningar och tillägg, hur de bedömdes i aktualitetsprövningen samt hur de hanteras i Översiktsplan 2050. Läs även mer om det fortsatta arbetet med Översiktsplan 2050 samt fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad i kapitel 5.

Under våren 2024 går Översiktsplan 2050 och fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad in i granskningsskedet. Förväntat antagandet sker under 2025. Under 2017 påbörjades även arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Rimbo. Parallellt med framtagandet av Översiktsplan 2050 och fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad har en fördjupning av översiktsplanen för Rimbo arbetats fram. Fördjupningen vann laga kraft 2024-01-18 och ett nytt ställningstagande vid antagande av Översiktsplan 2050 behöver göras för att fördjupningen ska vara fortsatt aktuell.

1.3 Pågående process

Norrtälje kommun behöver ta fram en planeringsstrategi i enlighet med det nya lagkravet. Kommunen har gjort ett ställningstagande till Översiktsplan 2040 med fördjupningar och tillägg, dock kräver lagen att en planeringsstrategi antas av kommunfullmäktige om en ny översiktsplan inte antagits inom 24 månader från val. Översiktsplan 2050 beräknas antas först 2025 vilket innebär att framtagandet av denna planeringsstrategin görs parallellt med översiktsplanarbetet.

Planeringsstrategin ska läsas tillsammans med Översiktsplan 2050 och syftar till att spegla den politiska inriktningen för kommunens övergripande planering. Varje mandatperiod kommer Norrtälje kommun ta fram en ny planeringsstrategi, även när den nya översiktsplanen är antagen.

Översiktsplanen måste vara aktuell för att hela PBL-systemet ska vara effektivt och för att planen ska fungera som vägledning vid beslut om exempelvis detaljplaner. Handläggningen av bygglov och

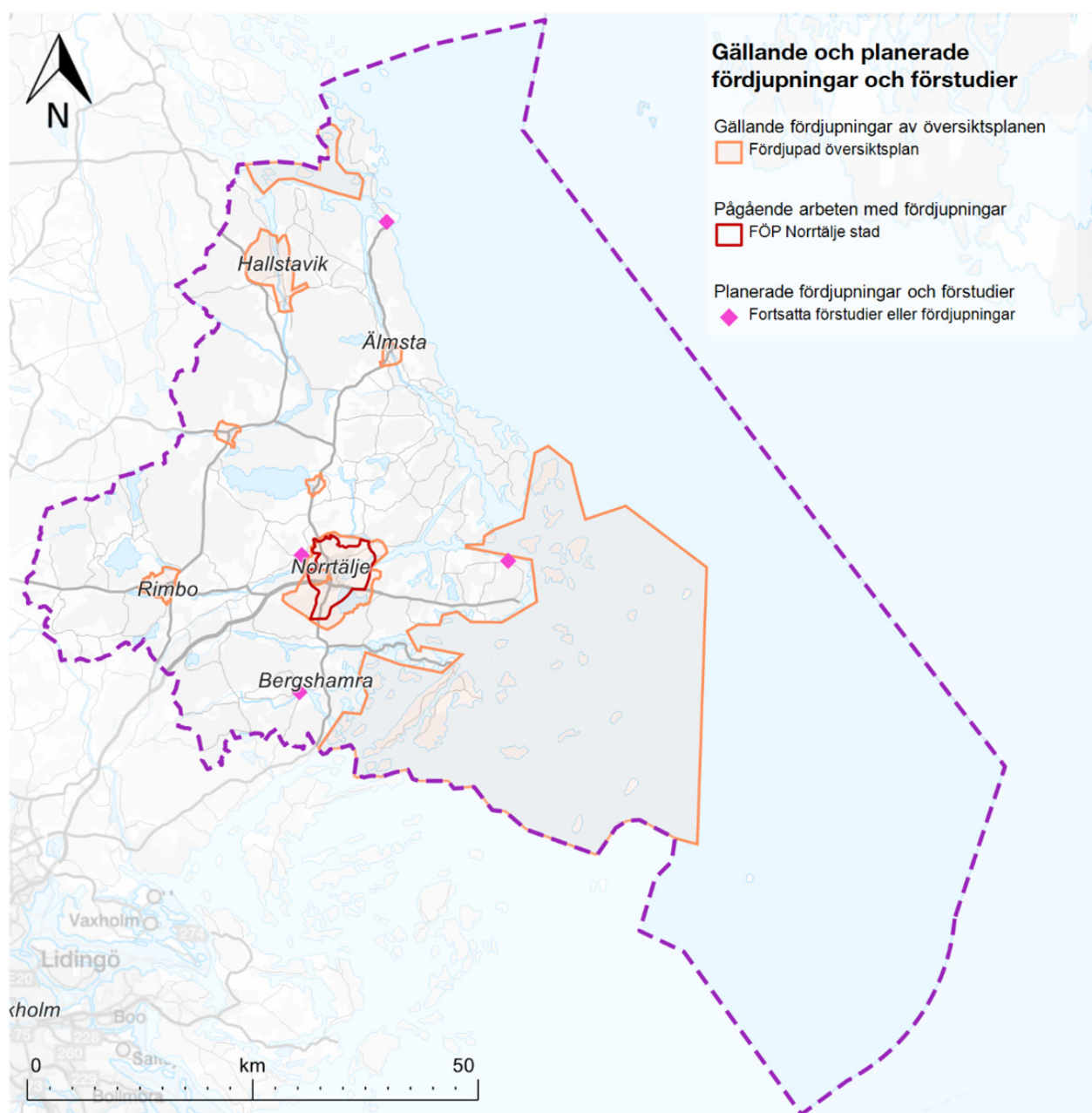
förhandsbesked påverkas också av översiktsplanens aktualitet, eftersom översiktsplanen ligger till grund för lämplighetsprövningen.

1.4 Disposition och läsanvisning

Planeringsstrategin är uppdelad i fyra efterföljande stycken bestående av

- Ändrade planeringsförutsättningar
- Pågående planeringsarbete
- Kommande planeringsarbete
- Fortsatt arbete med översiktsplanering

Dokumentet beskriver förändringar på nationell, regional och kommunal nivå. Varje stycke introduceras med en kort sammanfattning.

Figur 2: Karta över kommunens gällande och kommande fördjupningar och tillägg till översiktsplanen samt planerade förstudier.

2. Ändrade planeringsförutsättningar

I planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Sedan antagande av nu gällande översiktsplan, Översiktsplan 2040, har en rad förutsättningar ändrats avseende lagstiftning, nationella och regionala mål, planer och program, statliga och mellankommunala intressen men även på lokal nivå för Norrtälje kommun där flera viktiga styrdokument tillkommit.

2.1 Ändringar i lagar och förordningar

Sedan antagande av Översiktsplan 2040 har ett femtiotal lagändringar skett i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, dock är långt ifrån alla av betydelse för översiktsplanens aktualitet eller översiktsplaneringen i stort. Det finns andra lagrum där lagändringar har betydelse för kommunens översiktsplanering. Även ändringar i förordningar har betydelse på kommunens översiktsplanering. Denna del beskriver de ändringar sedan översiktsplanens antagande som har en betydande påverkan på översiktsplaneringen i Norrtälje kommun och översiktsplanens aktualitet. Nedan angivna ändringar har arbetats in i kommunens nyligen antagna fördjupning av översiktsplanen för Rimbo samt Översiktsplan 2050 och fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad som båda ställts ut på granskning under våren-sommaren 2024.

2.1.1 Lag (2014:224) om ändring i PBL – Fler bostäder åt unga och studenter

Ändringarna innebär även att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

2.1.2 Lag (2014:900) om ändring i PBL – En enklare planprocess

Ändring i syfte att göra plan- och bygglovsprocessen enklare och effektivare. Vidare föreslås en helt ny lag om kommunala markanvisningar som innebär att en kommun ska anta riktlinjer för så kallade markanvisningar om kommunen genomför sådana.

Det som tidigare benämns "enkla förfarandet" för framtagande av detaljplan blir standard. Ett ännu enklare förfarande införs för att upphäva detaljplaner och för att förlänga genomförandetiden. Bestämmelser om vad som får regleras i ett så kallat exploateringsavtal införs och vissa förfaranderegler införs i syfte att öka transparensen kring genomförandet av detaljplaner.

Möjligheten att ge bygglov för åtgärder som innebär en avvikelse från en detaljplan eller områdesbestämmelser utökas. Kommunens utrymme för att ställa egna tekniska egenskapskrav regleras.

2.1.3 Lag (2017:965) om ändring i PBL – Miljöbedömningar

Det nya 6 kap. miljöbalken får en ny struktur och vissa nya ord och uttryck introduceras i syfte att tydliggöra de processer om miljöbedömning som regleras i kapitlet. När det gäller miljöbedömning av planer och program innehåller det nya kapitlet framför allt förtydliganden av vad som redan gäller i syfte att kraven i det så kallade SMB direktivet om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan ska få genomslag i tillämpningen.

Bostadshus i Norrtälje hamn

2.1.4 Lag (2018:1370) om ändring i PBL – Nationell strategi för klimatanpassning

Ändringen innebär ett krav på att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

2.1.5 Lag (2018:1732) om ändring i PBL – En ny regional planering

Nya bestämmelser om regional fysisk planering förs in i plan- och bygglagen. Den regionala fysiska planeringen ska omfatta frågor av betydelse för den fysiska miljön som angår två eller flera kommuner i ett län. I lagkraven för översiktsplanens innehåll tillkommer att det i planen ska framgå om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelser.

2.1.6 Lag (2020:76) om ändring i PBL – En utvecklad översiktsplanering

Ändringen innebär nya bestämmelser om översiktsplanering enligt plan- och bygglagen. Lagändringen syftar till att säkerställa en bättre kontinuitet i översiktsplaneringen, att regelverket ska ge stöd för en god tillämpning och att översiktsplanen i högre utsträckning ska underlätta för efterföljande planering och prövning, till exempel vid detaljplanläggning och vid prövning av bygglov och förhandsbesked. Lydelserna ändras i nästan alla av bestämmelserna i plan- och bygglagens tredje kapitel, vilka rör översiktsplanering.

Enligt lagändringen ska kommunen i början av varje mandatperiod anta en planeringsstrategi. I strategin ska kommunfullmäktige bedöma om översiktsplanen är aktuell och ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Att kommunen tar fram en planeringsstrategi ska vara en förutsättning för att översiktsplanen ska anses vara aktuell. Planeringsstrategin ersätter de nuvarande kraven på aktualitetsprövning av översiktsplanen.

Även ändringar av bestämmelser om översiktsplanens innehåll genomförs. Tydligare krav på innehållet syftar

till att underlätta dialogen mellan staten och kommunen om hur bebyggelsen ska utvecklas. Samtidigt tas några av de nuvarande kraven bort för att det ska bli enklare att ta fram en översiktsplan och att hålla den aktuell. Vidare tillkommer att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska få meddela föreskrifter som syftar till att möjliggöra en digital standard för utformning av översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser.

2.1.7 Lag (2022:1249) om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster – Vägar till hållbara vattentjänster

Ändringen syftar till att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara vatten- och avloppslösningar samt att öka allmänhetens insyn och möjlighet till deltagande och påverkan vid den kommunala planeringen av hur behovet av allmänna vattentjänster i kommunen ska tillgodoses.

Kommunens bedömning av behovet av en allmän vattentjänst ska bli mer flexibel. Vid behovsbedömningen ska kommunen ta särskild hänsyn till förutsättningarna för att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Detta syftar bland annat till att underlätta för bostadsbyggande på landsbygden.

Vidare innebär lagändringen att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Planen ska även innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

2.1.8 Förordning (2023:50) om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338) – Digital översiktsplanering och standarder för utformning av översiktsplaner

I plan- och byggförordningen, PBF, tillkommer två nya paragrafer. Dels anges att översiktsplaner och regionplaner ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt dels att Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om standarder för utformning av översiktsplaner och regionplaner. Förordningen trädde i kraft 1 april 2023 men

Brevlådor på landsbygden

bestämmelserna att översiktsplaner och regionplaner ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt tillämpas första gången på planer som har påbörjats efter den 31 december 2026.

2.2 Nationella och regionala mål, planer och program

Denna del beskriver de nationella och regionala mål, planer och program som ändrats eller tillkommit sedan antagande av Översiktsplan 2040 som har en betydande påverkan på översiktsplaneringen i Norrtälje kommun och översiktsplanens aktualitet. Nedan angivna mål, planer och program har arbetats in i kommunens nyligen antagna fördjupning av översiktsplanen för Rimbo samt Översiktsplan 2050 och fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad som båda ställts ut på granskning under våren-sommaren 2024.

2.2.1 Agenda 2030

Agenda 2030 inkluderar 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Målen ska ses som universella, integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Synergierna och den integrerade karaktären på de globala målen är av avgörande betydelse för att säkerställa att syftet med Agenda 2030 förverkligas.

2.2.2 Miljömålen

I Sverige är miljömålen den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. Länsstyrelsen har en samordnande roll i det regionala arbetet med de nationella miljömålen. För att främja detta arbete har Länsstyrelsen, tillsammans med alla länets kommuner, Region Stockholm, Trafikverket och StorSTHLM, skapat Miljö- och samhällsbyggnadsdialogen. Inom ramen för dialogen har sex av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen valts ut för prioriterade insatser i länet. Som ett stöd i arbetet har det regionala Miljö- och samhällsbyggnadsrådet enats om ett antal strategier, åtgärdsprogram och gemensamma insatser för följande miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

2.2.3 Nationella kulturmiljömål

Sedan 2014 gäller nya nationella kulturmiljömål:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

2.2.4 Nationella transportpolitiska mål

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. De nationella målen är uppdelade i funktionsmål och hänsynsmål, dessa är jämbördiga.

2.2.5 Nationell plan för transportinfrastrukturen

Den 7 juni 2022 fattade regeringen beslut om innehållet i den nationella planen för transportinfrastrukturen 2022 – 2033. Den nationella planen för transportinfrastruktur beskriver hur den statliga infrastrukturen ska underhållas och utvecklas. Planen omfattar i huvudsak:

- Drift och underhåll av statliga vägar och järnvägar
- Investeringar i statliga vägar, järnvägar, farleder och slussar
- Åtgärder för att minska infrastrukturens miljöpåverkan

Bostadshus i Övre Bryggårdsgärdet

- Stöd till kommuner för att främja hållbara stadsmiljöer (stadsmiljöavtal)
- Medel till forskning och innovation.

2.2.6 Nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken

2018 infördes ett nytt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken. Målet formuleras:

”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”

Det ska uppnås genom att:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

2.2.7 Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Barnkonventionen syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska det i alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Konventionen definierar barn som varje människa under 18. Barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020.

2.2.8 Nationella mål för jämställdhetspolitiken

Jämställdhetspolitikens övergripande mål bryts ned i sex delmål som anger fokus och inriktning för jämställdhetspolitiken:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattande.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma förutsättning för en god hälsa och erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

2.2.9 Nationella mål för funktionshinderspolitiken

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och att barnrättsperspektivet uppmärksammas.

För att nå det nationella målet inriktas arbetet mot fyra områden:

- Principen om universell utformning

- Befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Att förebygga och motverka diskriminering

2.2.10 Havsplan för Östersjön

Havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet beslutades av regeringen den 10 februari 2022. En havsplan ger vägledning om användning för de områden som omfattas av havsplanen. Vägledningen används av myndigheter, kommuner och regioner vid planläggning och prövning av anspråk på användning inom havsplaneområdet. Näringsidkare inom havsrelaterade verksamheter och andra berörda har nytta av havsplanerna för ökad förutsägbarhet.

Nu pågår arbetet med att ändra havsplanerna för att möta behovet av ökad energiutvinning. Processen innebär samverkan och dialog med många olika aktörer från lokal till nationell nivå. Förslag till ändrade havsplaner lämnas till regeringen senast den 31 december 2024.

2.2.11 Regionala strategier, planer och underlag

Nedan listas ett urval av relevanta strategier, styrdokument och planeringsunderlag som är antagna eller godkända av Region Stockholm. År för beslut om antagande anges inom parentes.

Strategier och planer:

- Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2050 (2018)

- Länsplan för regional transportinfrastruktur i Stockholms län 2022–2033 (2022)
- Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen (2018)
- Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen (2019)
- Godsstrategi för Stockholmsregionen (2019)
- ÖMS 2050 – samverkan kring planering i östra Mellansverige (2018)
- Kulturstrategi för Stockholmsregionen (2018)
- Trafikförvaltningens Trafikstrategi (2018)
- Trafikförvaltningens Infrastrukturstrategi (2017)
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län (2017)
- Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen (2021)
- Kollektivtrafikplan 2050 (2022)
- Stockholms läns skogsstrategi (2023)
- Strategi för hantering av massor i Stockholms län (2023)
- Regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län (2023)

Planerings- och kunskapsunderlag:

- Kunskapsunderlag - Varför planera för elförsörjning. Inkl. checklista (2021)
- Stockholmsregionens utveckling i spåren av covid-19. Risker och möjligheter för regionens näringsliv, kompetensförsörjning och trafikmönster. (2021)
- Handlingsprogram för landsbygds- och skärgårdsstrategin (2020)

- ÖMS Nodstadsrapporten. På väg mot en mer integrerad bostads-, utbildnings- och arbetsmarknad i östra Mellansverige. Nodstädernas roller, stadsutveckling och funktionella samband (2020)
- Samförläggning av ledningar (2020)
- Kraftförsörjning inom östra Mellansverige (2020)
- Efterfrågan på nya bostäder i Stockholmsregionen (2020)
- Avfallshantering samt masshantering och täkter i ett 2030–2050 perspektiv (2019)
- Synergier mellan investeringar i de regionala stadskärnorna (2019)
- Lokala bostadsmarknader i Stockholms län 2014–2016 (2018)
- Framskrivningar av befolkning och sysselsättning i östra Mellansverige (2017)
- Regional cykelplan för Stockholms län (2021)
- Vägledning för genomförande av regional cykelplan (2021)
- Hushållens möjligheter att efterfråga godtagbara bostäder i Stockholmsregionen (2021)
- Vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen i Stockholms län (2023)

2.3 Statliga och mellankommunala intressen

Denna del beskriver de statliga och mellankommunala intressen som ändrats eller tillkommit sedan antagande av Översiktsplan 2040 som har en betydande påverkan på översiktsplaneringen i Norrtälje kommun och översiktsplanens aktualitet. Nedan angivna ändringar har arbetats in i kommunens nyligen antagna fördjupning av översiktsplanen för Rimbo samt Översiktsplan 2050 och fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad som båda ställts ut på granskning under våren-sommaren 2024.

2.3.1 Översyn av kriterier för riksintressen

Regeringen har gett Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Energimyndigheten, Tillväxtverket och Trafikverket i uppdrag att göra en översyn av sina respektive anspråk på områden av riksintresse. Boverket har utsetts att vara samordnande myndighet i uppdraget. Regeringens förväntan är att översynen ska leda till en kraftig minskning av både antalet anspråk på områden av riksintresse och riksintresseområdenas samlade areella utbredning. Boverket redovisade den del av uppdraget som avser översyn av kriterierna för områden av riksintressen till regeringen i november 2020. Slutredovisningen skedde i september 2021.

2.3.2 Riksintressen för kulturmiljövård

Länsstyrelsen har sedan en tid tillbaka arbetat med en översyn av riksintressen för kulturmiljövården. Översynen sker i dialog med länets kommuner och syftet är att skapa en ökad förutsägbarhet och tydlighet i frågor som

rör planering och byggande i länet. Värdetexter, urval och avgränsningar har setts över och för många riksintressen finns nu ett nytt beslut från Riksantikvarieämbetet. I Norrtälje kommun finns 25 utpekade riksintresseanspråk för kulturmiljövården.

- Nytt beslut för Arholma [AB 619], Väddö kanal [AB 94], Grisslehamn [AB 98], Backbyn [AB 99], Svartlöga - Rödlöga [AB 617], Ångsö nationalpark [AB 618] och Barnens ö [AB 620] fattades 2018-07-10.
- Nytt beslut för Skebobruk och Edsbro [AB 93] samt Ytterskärgårdens jakt- och fiskeplatser [AB 612] fattades 2018-08-21.
- Nytt beslut för Estuna-Lohärad [AB 86], Länna [AB 81], Norsjön [AB 89], Roslags-Bro [AB 88], Skederid - Husby - Sjuhundra [AB 82], Skepptuna -Närtuna - Gottröra [AB 70], Söderby-Karl [AB 92], Vagnåla [AB 90], Kristineholm [AB 87], Malsta [AB 83], Häverö [AB 95] fattades 2021-05-25.

- Nytt beslut för Skedviken [AB 85] och Rånäs bruk [AB 634] fattades 2021-07-02.
- Nytt beslut för Hallstavik [AB 96], Herräng [AB 97] och Norrtälje [AB 84] fattades 2022-09-19.
- Riksintresse Edsbro [AB 91] är hävt sedan -2021-12-17 och Näs [AB 80] är hävt sedan 2020-11-30.

Ändringarna innebär att beskrivningstexten och den geografiska avgränsningen har reviderats.

2.3.3 Riksintressen för kommunikationer

Trafikverket har arbetat med nytt utpekande av riksintressen för trafikslagets anläggningar. Trafikverket har tagit fram nya kriterier för riksintresseanspråken, kriterierna beslutades under 2020. Ett beslut om riksintressen för trafikslagets anläggningar 2022 togs 2022-09-26. Beslutet innebär att strukturen och upplägget för beskrivning av riksintresseanspråkens

olika funktioner har setts över. Bland annat har en ny struktur för funktionsbeskrivningen av riksintressena tagits fram. Denna syftar till att tydliggöra funktionen hos respektive anläggning av riksintresse och underlätta förståelsen för anläggningarnas behov i relation till övrig fysisk planering. För ökad transparens har det också tydliggjorts enligt vilket kriterium respektive anspråk görs. Väg 77, mellan Länsgräns Uppsala län-E18 trafikplats Rösa, är inte längre utpekad som riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8 § miljöbalken till följd av de nya kriterierna.

Ett nytt beslut om justering av riksintressen för trafikslagets anläggningar 2023 togs 2023-11-23. Justeringarna av riksintresseanspråken utgörs till största del av:

- Uppdatering av geografisk visning, huvudsakligen till följd av framdrift i planerade och framtida anläggningar samt beslutade preciseringar.

Bostadshus i Vigelsjö

- Uppdaterad information om ”framtida utveckling” av befintlig anläggning, oftast till följd av genomförda åtgärder eller identifierat behov av åtgärder.
- Rättelser av felaktig information.

Under 2024 ser Trafikverket över dokumentet ”Riksintressen för trafikslagets anläggningar – sektorsbeskrivning inklusive kriterier för utpekande”. Syftet med översynen är att se till att dokumentet är aktuellt. Särskilt fokus kommer vara på kriterier för sjöfarten.

Trafikverket beslutade den 31 mars 2021 om ny riksintresseprecisering för Stockholm Arlanda Airport. Preciseringen gäller påverkansområde för flygbuller och påverkansområde för lågfartsflyg. Riksintresset förhåller sig till en miljödom från 2017 som reglerar trafiken med lågfartsflyg runt Arlanda.

2.3.4 Riksintressen för yrkesfiske

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) beslutade 2018 att göra en översyn av områden för riksintresse för yrkesfisket. Förslaget som omfattade områden inom havsplaneområdet och områden i kustzonen remitterades i april 2019. Sedan dess har HaV tagit beslut om riksintresseanspråk för yrkesfisket inom havsplaneområdet. I slutet av 2023 remitterades HaV en översyn och aktualisering av hamnarna av riksintresse för yrkesfisket till bland annat Norrtälje kommun, förslaget förväntas träda i kraft under 2024. När det gäller områdena i kustzonen bedömer HaV att det behövs en fortsatt översyn av dessa. Till dess kvarstår befintliga riksintresseanspråk för yrkesfisket enligt beslut 2006.

2.3.5 Riksintressen för totalförsvaret

Försvarmakten ser regelbundet över sina värdebeskrivningar för riksintressena för totalförsvaret. Senaste uppdateringen är från januari 2023. Försvarmakten har infört detta beslut fortsatt med att vidareutveckla myndighetens arbete med och redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Detta för att på ett bättre sätt kunna bidra med användbart planeringsunderlag för till exempel andra myndigheter, länsstyrelser,

kommuner och andra aktörer inom fysisk planering. Detta utvecklingsarbete kommer fortsätta framgent. Försvarmakten har genomfört flera förändringar och uppdateringar av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Förändringar för befintliga riksintresseanspråk har inte skett i detta beslut för riksintressen inom Stockholms län.

2.3.6 Riksintressen för friluftslivet

Sedan översiktsplanen antogs har Naturvårdsverket fattat nya beslut gällande riksintressen för friluftslivet. Norrtälje kommun berörs av riksintressena Tärnanområdet (FAB 03) som fick nytt beslut i april 2016 och Stockholms skärgård mellersta delen (FAB 02) och Stockholms skärgård yttre delen (FAB 01) som båda fick nytt beslut i januari 2017.

2.3.7 Mellankommunal samordning vid detaljplanläggning

Boverket har uppdaterat och publicerat en ny tillsynsvägledning som syftar till att ge stöd åt länsstyrelserna vid tillsyn av kommunernas detaljplaner gällande frågor som rör mellankommunal samordning.

2.3.8 Regional vattenförsörjning

Länsstyrelsen, StorSTHLM och Region Stockholm fattade i december 2018 beslut om en regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län. Planen aktualitetsprövades 2023 och föreslagna åtgärder har uppdaterats, i övrigt har ingen revidering eller större förändringar gjorts. Planen är en långsiktig gemensam strategi för länets vattenförsörjning och pekar ut regionalt viktiga vattenresurser. I Norrtälje kommun är vattenresurserna Erken, Lohäradsåsen-Finsta-Kilen, Lohäradsåsen-Finsta-Norra samt Lohäradsåsen-Västra Syninge resurser med utpekad högsta regionala prioritet men där statusen i vattenskyddet är i behov av revidering. Vidare är Lohäradsåsen-Malmby och Rööåsen-Bergby utpekade som hög regional prioritet där status för vattenskyddsområdet är i behov av revidering samt Lagen utpekad som hög regional prioritet där status för vattenskyddsområdet saknas.

2.3.9 Miljökvalitetsnormer för vatten

Den 1 januari 2019 trädde vissa ändringar i miljöbalken i kraft vad gäller miljökvalitetsnormer för vatten. Från och med den 22 december 2021 gäller också nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Sveriges vattendistrikt. Dessa miljökvalitetsnormer säger vilken status ett grundvatten eller ytvatten ska ha vid en given tidpunkt. En skillnad mot tidigare är att miljökvalitetsnormen nu kan skilja sig åt mellan olika kvalitetsfaktorer för samma vattenförekomst. Det möjliggör att de kvalitetsfaktorer som är svåra att förbättra till det ursprungliga målåret (2015) kan medges en tidsfrist eller få mindre stränga krav. Kommunen behöver göra en bedömning av hur kommande planer påverkar möjligheten att följa alla vattenförekomstens miljökvalitetsnormer.

Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt har 2022 beslutat om ett nytt åtgärdsprogram för 2022–2027. I programmet har kommunerna en tydlig roll att tillgodose miljökvalitetsnormer för vatten i fysisk planering genom åtgärd 4 som anger att kommunen ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

På Länsstyrelsens webbplats finns en handledning om kommunal vattenplanering som tagits fram inom projektet Life IP Rich Waters. Handledningen som

uppdaterades i april 2022 ska fungera som ett stöd till kommunernas arbete med vattenfrågor.

2.3.10 Klimatrelaterade risker

Den 1 augusti 2018 trädde ändringarna i 3 kap. 5 § PBL, gällande förbättrad beredskap för klimatförändringar, i kraft. Ändringarna innebär ett krav på att kommunerna i översiktsplanen ska redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade och hur riskerna kan minska eller upphöra. Länsstyrelsen har tagit fram ett metodstöd för hur kommunerna kan hantera frågan i översiktsplaneringen.

Länsstyrelsen har tagit fram rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå med hänsyn till risken för översvämning längs vattendrag och sjöar, vid Mälaren och för planering med hänsyn till skyfallsöversvämning. Rekommendationen gällande Östersjökusten är den senast uppdaterade med ny bakgrundsfakta från IPCC och SMHI. Rekommendationerna är avsedda som stöd i kommunernas planering av ny bebyggelse som ligger i översvänningshotade områden.

Länsstyrelsen publicerade 2021 en ny översiktlig och länstäckande skyfallskartering som ska vara till stöd för länets arbete med översvänningsrisker. Målet med karteringen är att skapa ett länstäckande kunskapsunderlag för att kunna hantera

Bostadshus i Norrtälje stad

översvämningsrisker till följd av skyfall som kan uppstå i ett framtida klimat. Skyfallskarteringen kan användas som planeringsunderlag för bland annat riskhantering, beredskapsplanering, detaljplanering i tidigt skede och översiktsplanering.

2.3.11 Buller och farligt gods

I juli 2017 beslutade regeringen om en ändring i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader som innehåller nya riktvärden för utomhusbuller från spår-, väg- och flygtrafik vid bostadsbebyggelse.

Länsstyrelsen har tagit fram, Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods (2016:4). Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning

och underlätta hanteringen av riskfrågor relaterade till farligt gods i planprocessen. Riktlinjerna tydliggör även hur Länsstyrelsen i Stockholms län bedömer risker vid granskning av detaljplaner och översiktsplaner.

2.3.12 Strandskydd

I samband med den förändrade strandskyddslagstiftningen som trädde i kraft sommaren 2009 (prop. 2008/09:119) beslutade regeringen att länsstyrelserna skulle se över de utvidgade strandskyddsområdena. Översynen gjordes för att skälen för dagens utvidgade strandskyddsområden inte alltid är klargjorda och för att få en bättre anpassning till strandskyddets syften. I september 2014 fattade Länsstyrelsen beslut om utvidgat strandskydd för Norrtälje kommun. Beslutet överklagades till regeringen

som den 6 oktober 2016 ändrade Länsstyrelsens beslut för vissa områden (M2014/02379/Me).

2.3.13 Höga objekt

Länsstyrelsen har tagit fram ett faktablad som klargör vilka myndigheter kommunen måste samråda med vid planering av höga byggnader och objekt. Faktabladet (2017:9) går att hitta på Länsstyrelsens hemsida.

2.3.14 Grönplanering, grön infrastruktur och friluftsliv

Länsstyrelsen fastställde i november 2018 en handlingsplan för grön infrastruktur för Stockholms län. Handlingsplanen är tänkt att fungera som ett underlag för planering och samverkan. Den visar på de behov som finns för att uppnå nationella och internationella åtaganden som miljömål, mål för friluftspolitiken och för att uppnå ett hållbart samhälle.

Länsstyrelsen tog 2021 fram en regional friluftsstrategi med syftet att stärka det långsiktiga arbetet med att uppnå friluftspolitiken i Stockholms län, Strategi för friluftsliv. Strategin fokuserar på områden som handlar om att bedriva ett kunskapsbaserat och kvalitativt arbete med friluftslivet, att bidra till en god folkhälsa genom friluftsliv på jämlika villkor samt att friluftslivet utvecklas

genom kunskap, kompetensutveckling och innovation. Länsstyrelsen har kompletterat friluftsstrategin med en handlingsplan där åtgärder och aktiviteter identifieras för att stärka arbetet med att nå målen som satts upp i strategin, handlingsplanen antogs 2023.

Naturvårdsverket och Boverket har gemensamt tagit fram en vägledning med syfte att stödja kommunernas arbete med grönplanering. Vägledningen består av två delar. Den första delen beskriver argument och fördjupade resonemang kring grönplaneringen och dess sammanhang. Den andra delen beskriver processen att ta fram en grönplan.

Boverket publicerade år 2020 en vägledning om ekosystemtjänster i planeringen. Vägledningen har fokus på ekosystemtjänsterna i den byggda miljön och hur dessa tjänster kan integreras i den fysiska planeringen, vid bygglov, i byggande och i förvaltning med syfte att skapa levande städer och tätorter.

2.3.15 Jordbruksmark

Innebörden av bestämmelserna gällande brukningsvärd jordbruksmark i 3 kap 4 § miljöbalken har konkretiserats genom ett antal domar från Mark-

och miljööverdomstolen de senaste åren. I domarna har det bland annat framkommit att om kommunen planerar att ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk är det av stor vikt att genomföra en alternativ lokaliseringsbedömning. Företrädesvis ska detta göras redan i översiktsplaneskedet snarare än i detaljplaneringen. Länsstyrelsen har 2023 tagit fram en vägledning kring hur jordbruksmarken kan beaktas i den fysiska planeringen.

2.4 Gällande kommunala styrdokument

Även inom Norrtälje kommun har en rad förutsättningar ändrats och ett flertal viktiga styrdokument tillkommit sedan antagandet av nu gällande översiktsplan, Översiktsplan 2040. Det handlar om den vision och värdegrund som antagits av kommunfullmäktige som styr arbetet i kommunen. Det handlar även om Mål och budget samt andra strategiska styrdokument som antagits och som har en betydande påverkan på översiktsplaneringen i Norrtälje kommun och översiktsplanens aktualitet. Nedan angivna ändringar har arbetats in i kommunens nyligen antagna fördjupning av översiktsplanen för Rimbo samt Översiktsplan 2050 och fördjupningen av översiktsplanen för Norrtälje stad som båda ställts ut på granskning under våren-sommaren 2024.

2.4.1 Kommunens vision och värdegrund

Norrtälje kommun har en vision och värdegrund som är beslutade av kommunfullmäktige. Visionen omfattar både kommunkoncernens organisation och Norrtälje som kommun. Den beskriver en strävan efter att skapa attraktionskraft och tillväxt och handlar om frihet, förtroende och vår framtid. Värdegrunden handlar främst om ett förhållningssätt inom kommunorganisationen, men ligger också till grund för prioriteringar och fördelning av resurser, kommunikation och rekryteringar.

Global livsstil, lokalt liv

Norrtälje kommun har en vision om framtiden. Den pekar ut färdriktningen för kommunens engagemang på kort och lång sikt i strävan att skapa attraktionskraft, tillväxt och en kommun som ger möjlighet för alla invånare att leva det liv var och en vill leva. Visionen handlar om att Norrtälje kommun ska vara en kommun där alla är välkomna, där invånarna har en frihet att leva som de önskar och där historiska rötter tillvaratas samtidigt som det blickas framåt i strävan om en hållbar utveckling av både stad och landsbygd. Visionen består av tre delar:

- Frihet - Ditt sätt att leva
- Förtroende - Trygghet på dina villkor

Plantering vid Bachusbrön

- Framtid - Hållbar tillväxt i attraktiv miljö

Invånaren först - Allas lika värde - Höga förväntningar

Norrtälje kommun har en värdegrund som beskriver vilka värden som är viktiga och gemensamma i kommunen. Det handlar om att arbeta för invånarna och vara lyhörda för deras behov, att respektera alla individer oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning och att ha höga förväntningar på såväl medarbetare som invånare.

2.4.2 Mål och budget

Mål och budget är Norrtälje kommuns främsta styrdokument och innehåller kommunfullmäktiges inriktning och uppdrag till kommunstyrelsen och nämnderna samt kommunalförbundet och de kommunala bolagen. Det beskriver bland annat hur skattemedlen ska användas, vilka prioriteringar kommunen väljer att göra och vad kommuninvånarna kan förvänta sig framöver. Mål och budget tas fram årligen varpå uppdrag och prioriteringar revideras löpande.

Kommunfullmäktiges långsiktiga mål - sju löften till kommunens invånare och företagare

I Mål och budget 2020-2022 beskrevs kommunfullmäktiges långsiktiga mål i form av sju löften till invånare och företagare. Dessa sju löften har sedan följt med i Mål och budget kommande år. De sju löftena har formen av målområden som beskriver hur Norrtälje kommun ska utvecklas i ett längre perspektiv med sikte på år 2030. För varje löfte finns en ambitionsnivå som används som riktmärke utifrån vilket gradvisa framsteg årligen kan mätas och redovisas.

I senaste Mål och budget (2024-2026) är de sju löftena formulerade enligt nedan:

- Norrtälje kommun ska ha en sund och hållbar ekonomi i balans
- Norrtälje kommun ska vara en landsbygdsvänlig och serviceinriktad kommun – som sätter invånaren först

- Norrtälje ska vara en trygg kommun – både i vardag och kris

- Norrtälje ska vara en kunskapsinriktad skolkommun – där barn och unga rustas väl för framtiden och ges möjlighet att nå sin fulla potential

- Norrtälje ska förvaltas och utvecklas på ett miljö- och klimatmässigt hållbart sätt

- Norrtälje ska vara en företagsvänlig kommun där människor och entreprenörskap utvecklas

- Norrtälje ska vara en inkluderande kommun – som främjar människors egenmakt, livskvalitet och egenförsörjning

Norrtäljeavtalet

Norrtäljeavtalet är en överenskommelse för mandatperioden 2022-2026 där rådande majoritet har utvecklat de sju löftena i Mål och budget 2024-2026 genom 165 mål som ska uppfyllas senast 2030.

2.4.3 Kommunala styrdokument

Det finns ett flertal styrdokument som är av betydelse för Norrtälje kommuns översiktsplanering. Här visas ett urval av ett par kommunala styrdokument som är av särskild vikt:

- Miljö- och klimatstrategi (Antagen av kommunfullmäktige 2020-10-12)
- Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (Antagen av kommunfullmäktige 2016-11-07)
- Trafik- och mobilitetsstrategi (Antagen av kommunfullmäktige 2022-03-07)
- Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram (Antagen av kommunfullmäktige 2018-06-11)
- Handlingsplan Landsbygds- och skärgårdsutveckling 2030, i Sveriges populäraste landsbygds kommun, Norrtälje (2019-06-03)
- Norrtälje kommuns vattenplan (Antagen av kommunfullmäktige 2022-06-20)
- Dagvattenstrategi för Norrtälje kommun (Antagen av kommunfullmäktige 2017-11-06)
- VA-plan för Norrtälje kommun (version 1.0, 2020)
- Trygghets- och säkerhetsstrategi (Antagen av kommunfullmäktige 2021-11-15)
- Parkeringsstrategi för Norrtälje stad (Antagen av kommunfullmäktige 2016-12-19)
- Gång- och cykelprogram för landsbygden i Norrtälje kommun (Antagen av kommunfullmäktige 2017)
- Riktlinjer för bostadsförsörjning (Antagna av kommunfullmäktige 2023-12-18)
- Strategisk lokalförsörjningsplan (Antagen av kommunstyrelsen 2022-12-05). Revidering pågår.

2.5 Norrtälje kommun

I denna del beskrivs tre betydande planeringsförutsättningar för Norrtälje kommun; den demografiska utvecklingen, ett inbromsat bostadsbyggande och planeringen av vatten och avlopp (VA). Dessa tre förutsättningar är kopplade till varandra och har alla en påverkan på kommunens ekonomiska hushållning. Dessa förutsättningar kommer vara centrala i kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen.

2.5.1 Demografi

Norrtälje har en demografisk utmaning med en åldrande befolkning. Medelåldern år 2022 i Norrtälje kommun var 46 år, vilket kan jämföras med medelåldern för hela Sverige samma år som var 41,7 år. Under 2023 hade kommunen landets största negativa födelsenetto sett till antalet, det dog cirka 300 fler personer än det föddes. För Gotland, som har landets näst största negativa födelsenetto, var den siffran cirka 200. Kommunens senaste befolkningsprognos uppskattar att befolkningen i kommunen år 2033 kommer till nästan en tredjedel bestå av personer 65 år och äldre, detta driver upp

försörjningsbördan i kommunen som ligger långt över rikssnittet. Det gör att Norrtälje kommun har en utmaning både i att erbjuda bostäder för äldre, att vända trenden med en åldrande befolkning och att erbjuda attraktiva boendemiljöer för de grupper som kommunen vill locka till sig.

Utmaningen att tillskapa goda bostäder för äldre består till stor del av att det finns för få varianter av boenden för äldre, både vad gäller boståndsbedömda och icke-boståndsbedömda boenden. Många äldre har behov av ett boende där de kan få viss service eller hjälp innan de har behov av ett boståndsbedömt boende. Ytterligare en aspekt i utmaningen är att de äldre i Norrtälje ofta har en ansträngd ekonomi vilket gör det svårt för dem att kunna efterfråga lämpliga bostäder. Det skulle till exempel kunna lösas med fler trygghetsboenden och seniorboenden i hyresrättsform, så att äldre som inte har ekonomi att kunna köpa en bostad ändå ska ha möjlighet att efterfråga bostäderna. Kommunen tar årligen fram en strategisk lokalförsörjningsplan som analyserar och rekommenderar åtgärder för att möta behoven av specialboenden och samhällsservice.

Många av de äldre i Norrtälje kommun vill bo kvar hemma så länge som möjligt. Det ställer krav på strategier för anpassning av det vanliga bostadsbeståndet för att kunna tillgodose behov som uppstår av minskad rörlighet. Att äldre kan bo kvar hemma i det ordinarie bostadsbeståndet kan även påverka flyttkedjor och minska rörligheten på bostadsmarknaden, framför allt om den äldre bor i en stor bostad som skulle kunna nyttjas av hushåll med barn, som är en målgrupp som kommunen behöver för en mer balanserad demografi.

För att vända trenden med en åldrande befolkning står Norrtälje inför utmaningen att tillskapa attraktiva boenden och samhällsservice som både syftar till att behålla den yngre delen av befolkningen inom kommunen samt attrahera nya yngre invånare att flytta till Norrtälje. För att attrahera en yngre befolkning handlar det ofta om att tillskapa större boenden där barnfamiljer får plats, men även att säkerställa att det finns utbud av prisrimliga bostäder för unga som vill etablera sig på bostadsmarknaden.

2.5.2 Inbromsat bostadsbyggande

Länsstyrelsen Stockholm (2023) inleder sin senaste rapport om bostadsmarknaden i länet med orden "Alla pilar pekar åt fel håll". Länsstyrelsen konstaterar att påbörjandet av nya bostäder faller. Tusentals färre byggstarter i länet väntas bli en följd av det kärva ekonomiska läget med höga räntor och inflation. Konjunkturedgången påverkar både hushållsekonomi och möjligheten att investera i nya bostäder. Samtidigt fortsätter byggkostnaderna att öka. Förutsättningarna för bostadsbyggande har sällan varit dystrare. I förlängningen leder det till varsel och konkurser inom byggbranschen.

I länet halverades antalet påbörjade bostäder i nybyggda hus år 2023 jämfört med år 2022, enligt preliminära siffror från SCB. I Norrtälje kommun ökade faktiskt antalet påbörjade bostäder i nybyggda hus med cirka 70% mellan år 2022 och 2023, antalet påbörjade bostäder i nybyggda hus var år 2023 det högsta som kommunen sett de senaste fem åren. Dock minskade antalet färdigställda bostäder med omkring 50% (SCB 2023a). Sett till bygglovsbeslut i länet har antalet minskat år för år sedan år 2021. År 2023 minskade antalet bygglov med cirka 50%, mätt i antal bostäder (SCB 2023b).

I en tid av höga byggkostnader, räntor och inflation står kommunen inför en utmaning av att tillgodose bostadsförsörjningsbehoven. Samtidigt finns det många intressenter som vill initiera planläggning i kommun vilket tyder på att den inbromsning som nu sker inte nödvändigtvis är en indikator för en svikande marknad på längre sikt.

2.5.3 VA-planering

Norrtälje kommun är kommunen i landet med flest enskilda avloppsanläggningar (cirka 30 000), allmänna avloppsreningsverk (16), fritidshusområden (122) och fritidshus (cirka 26 500). Kommunen är också den i landet med näst flest tätorter (27), småorter (84) och bosatta öar utan fastlandsförbindelse (53) (Norrtälje kommun & SCB 2023). Dessa förutsättningar gör planeringen av vattentjänster till ett omfattande och komplicerat arbete som har stor påverkan på hela samhällsutvecklingen i kommunen.

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning. Detta framgår av 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Sedan 1 januari 2023 har ett förtydligande tillkommit i lagen som säger att vid bedömningen av behovet ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Det finns ännu ingen etablerad rättspraxis för vad förtydligandet har för innebörd på kommunens VA-planering men det framgår av förarbetena till lagändringen att tillägget i bestämmelsen inte syftar till att inskränka det allmännas ansvar för vattentjänster, utan till att tydliggöra vikten av en behovsbedömning utifrån tekniska, miljömässiga och samhällsekonomiska aspekter. Vidare anges även att kommunens bedömning i det enskilda fallet bör hanteras inom

ramen för kommunens planering av vattentjänster (prop. 2021/22:208, s.19).

Kommunen och det kommunala VA-bolaget arbetar med VA-planering genom flera dokument såsom vattentjänstplan, VA-policy och plan för den allmänna VA-anläggningen. Se avsnitt 3.2.3 i denna planeringstrategi för ytterligare beskrivning av det arbetet.

Ett av syftena med vattentjänstplanen är att på ett tydligt sätt kommunicera kommunens planer för VA-försörjning gentemot kommuninvånarna (prop. 2021/22:208, s.25). I VA-planen och vattentjänstplan har de bebyggelseområden med störst behov av allmänna vattentjänster prioriterats för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen. Olika bebyggelseområden har getts olika kategoriseringar baserat på indikatorer på problem med att lösa VA-frågan med enskilda anläggningar. Om områden där behov saknas eller är litet, ges prioritet framför högt prioriterade områden, är risken stor att det går ut över skyddet för människors hälsa eller miljön.

Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen till områden vars behov kan tillgodoses på ett godtagbart

Bebyggelse på landsbygden

sätt med en enskild anläggning medför vidare samhällsekonomiska konsekvenser vilka ska beaktas vid bedömningen. Att den allmänna VA-anläggningen inte kan byggas ut enligt vattentjänstplanen medför i sig samhällsekonomiska effekter genom att högre prioriterade områden riskerar att anslutas senare och att kommunens möjlighet att planera för nyexploatering begränsas.

Förutom investeringar i ledningsnät behöver ett flertal vattenverk och avloppsreningsverk behöva byggas ut för att klara ytterligare anslutningar. Investeringar kommer även behöva omfatta reservoarer och reservatten. Kostnader för sådan utbyggnad bärs regelmässigt av hela VA-kollektivet. I avvaktan på utbyggnad av en allmän VA-anläggning kan enskilda fastighetsägare behöva bära kostnader för åtgärder på enskilda anläggningar.

Havstornet & Saltornet, Norrtälje hamn

3. Pågående planeringsarbete

3.1 Kontinuerligt arbete

3.1.1 Riktlinjer för bostadsförsörjning

Kommunen antog den 18 december 2023 riktlinjer för bostadsförsörjning för mandatperioden. Riktlinjerna följs av en aktivitetslista med aktiviteter som följs upp vid olika tillfällen under kommande mandatperiod. Vissa aktiviteter följs upp löpande. Riktlinjerna har integrerats i arbetet med den kommunomfattande översiktsplanen, ÖP 2050.

De gällande riktlinjerna är indelade i 6 bostadspolitiska mål. Dessa är:

- Det finns bostäder för livets alla skeden i kommunen
- Det finns ändamålsenliga bostäder för olika inkomstgrupper och behov inom kommunen
- Bostadsutvecklingen inom kommunen är i enlighet med regional planering och bidrar till en balanserad demografi
- Befintligt bestånd nyttjas effektivt och innovativa boendelösningar kompletterar nyproduktionen
- Bostäder och arbetsplatser planeras i ett sammanhang som samspelar med befolkningens och näringslivets behov.
- Det ska vara möjligt att bo och leva på landsbygden och i skärgården

Riktlinjer för bostadsförsörjning ska antas en gång varje mandatperiod. Om inte riktlinjerna bedöms inaktuella kommer inga nya riktlinjer tas fram under den aktuella mandatperioden.

En aktivitetslista med aktiviteter kopplade till riktlinjerna för bostadsförsörjning planeras att antas

av kommunfullmäktige under 2024. Kommunen avser att följa upp arbetet med bostadsförsörjning årligen i samband med att bostadsmarknadsenkäten skickas ut i januari.

3.1.2 Planprioritering

Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott antog planprioritering för 2024 den 6 mars 2024. Listan innehåller både information om vilka detaljplaner som pågår och avses startas upp under 2024. Planprioriteringen för 2024 ersätter den tidigare planprioriteringslistan.

Eftersom kommunen har ett stort antal beslutade positiva planbesked så kommer de äldre planbeskeden att aktualitetsprövas utifrån gällande lagstiftning och styrdokument, samt om projekten fortfarande är aktuella. Planprioriteringslistan innehåller även andra strategiska projekt som översiktsplan med fördjupningar samt förstudier.

Planprioriteringen beslutas årligen och är baserad på kriterierna

- politiska mål
- samhällsintresse
- ekonomi
- teknisk försörjning
- infrastruktur
- hållbart samhällsbyggande
- geografi
- demografi
- kronologi

3.2 Program, planer och policy

3.2.1 Kulturmiljöprogram

Kommunen har ett äldre kulturmiljöprogram som beslutades på 1980-talet. Det finns ett stort behov av ett nytt kulturmiljöprogram som ett kunskapsunderlag och medel för detta har tilldelats i Mål och budget 2024–2026, beslutat den 26 juni 2023. Kulturmiljöprogrammet kan användas som vägledning i detaljplanering och bygglovsprövning och ska antas under 2026.

3.2.2 Arkitekturpolicy

Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott beslutade den 23 februari 2022 att ge samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram en arkitekturpolicy. Syftet och förväntan på arkitekturpolicy är att förtydliga kommunens ambitioner och riktlinjer för ett attraktivt och hållbart samhälle att leva, bo och verka i. Med stöd av arkitekturpolicy ges möjlighet att i tidigt skede kommunicera och skapa tydliga förväntningar för den byggda och anlagda miljön samt utgöra ett handläggarstöd genom hela samhällsbyggnadsprocessen.

3.2.3 VA-policy, Vattentjänstplan, VA-plan

Kommunen har i dagsläget en VA-plan och en VA-policy.

Kommunens gällande VA-policy antogs den 7 oktober 2019. VA-policy fastställer strategiska vägval, riktlinjer och ställningstaganden i frågor som rör allmän och enskild VA-försörjning.

Norrtälje kommuns vatten- och avloppsplan (VA-plan) är ett verktyg för hållbar planering av VA-försörjningen i hela kommunen, både inom och utom nuvarande VA-verksamhetsområde.

Enligt en ändring i lag om allmänna vattentjänster ska kommunen ha en aktuell vattentjänstplan. En vattentjänstplan ska bland annat omfatta både kommunens plan för VA-utbyggnad och hur kommunen ska skydda allmänna anläggningar vid skyfall. Norrtälje kommuns vattentjänstplan var ute på samråd till 12 april 2024.

Kommunens arbete med VA-planering kommer framöver att gå under samlingsnamnet VA-plan, enligt bilden nedan.

VA-plan

Plan för VA-försörjning i hela kommunen (*Kommunfullmäktige*)

VA-översikt

Nuläge, förutsättningar och behov från 2019

VA-policy

Strategiska vägval, riktlinjer och ställningstaganden (*Kommunfullmäktige*)

Vattentjänstplan

Beskriver vilka nya områden som har behov av allmänna vattentjänster (*Kommunfullmäktige*)

Plan för den allmänna VA-anläggningen

Beskriver den befintliga allmänna VA-anläggningen samt vilka åtgärder som krävs för nuvarande och framtida anläggning (*Norrtälje Vatten och Avfall*)

Bedömningsmodell för områden med enskilt vatten och avlopp inom sammanhängande bebyggelse i Norrtälje kommun

Modell för bedömning av förutsättningarna för enskild VA-försörjning (*Bygg- och miljönämnden*)

Figur 3: Bedömningsmodellen antogs den 22 september 2023 av bygg- och miljönämnden.

3.2.4 Handlingsplan för klimatanpassning

Avsaknad av en övergripande klimatanpassningsplan, inklusive konsekvens- och riskanalys, samt övergripande skyfallsplan identifierades som en risk i Norrtälje kommuns risk- och sårbarhetsanalys (KS 2023–1796). Uppdrag om klimatanpassningsplan och skyfallsplan kommer utföras under 2024 och 2025.

3.2.5 Parkplan

Parkplanen tas fram som ett strategiskt dokument för hur Norrtälje stads, Rimbos och Hallstaviks parker ska bevaras och utvecklas. Den består av en strategidokument med övergripande riktlinjer för parkerna, varför de är en viktig del i städerna och hur de kan utvecklas. Den andra delen går igenom alla parker i de tre orterna och ger mer specifika riktlinjer per park.

3.3 Förstudier

Förstudier är en del av samhällsbyggnadskontorets projektprocess. Förstudier kan ha olika inriktning för olika platser och används för att i ett tidigt skede skapa kunskapsunderlag för kommande formella processer som t.ex. detaljplanering.

3.3.1 Förstudie Vätövägen

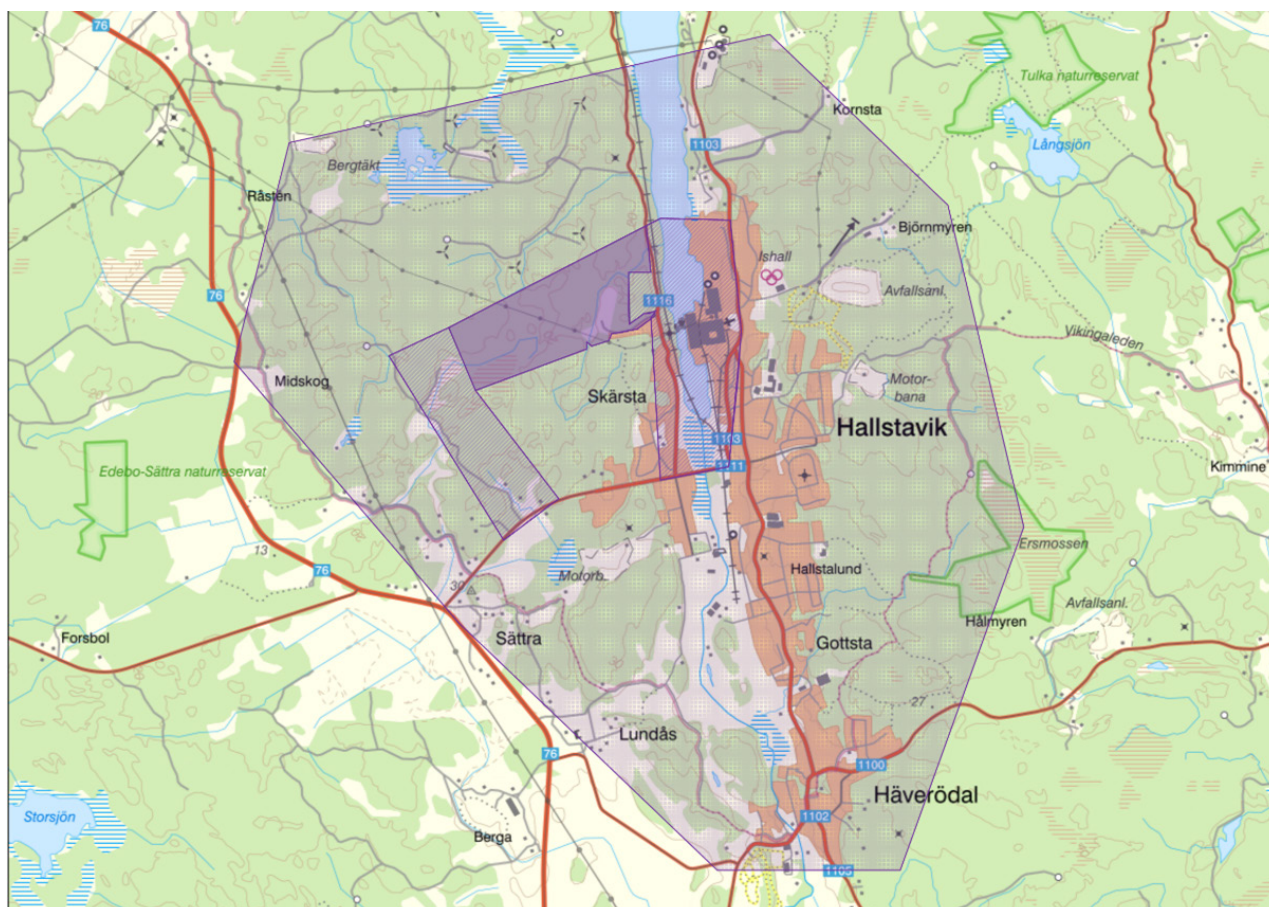
Förstudiens syfte är att undersöka både kortsiktiga och långsiktiga lösningar för att säkerställa pålitlig framkomlighet och bärförmåga, samt åstadkomma en gynnsam miljö med hänsyn till buller, hantering av dagvatten och skyfall, belysning med mera. Vidare behöver studeras hur man kan åstadkomma ett nytt prioriterat cykelstråk och förbättrade övergångsställen för att minska vägens barriäreffekt och höja trafiksäkerheten. Genom att utveckla Vätövägen kan vi möta framtidens resandeefterfrågan när Norrtälje stad och kommunen växer befolkningsmässigt.

3.3.2 Skärsta 1:185, skifte 1, Hallstavik

Fastigheten är enligt den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Hallstavik (1999) delvis utpekad för tung industri, även om den största andelen av marken ligger inom angränsande fastighet Skärsta 1:186. En ny väg i öst-västlig riktning är utpekad som angöring till fastigheten. Varken industriområdet eller vägen är utbyggd. I aktualitetsprövningen för ÖP 2040 beslutades att fördjupningen fortfarande är aktuell och den har arbetats in i den nya kommunomfattande översiktsplanen, ÖP 2050.

Förstudien omfattar en fastighet om ca 100 hektar som enligt ÖP 2050, granskningsförslag, utgör verksamheter och industri. Förstudien syftar till att översiktligt utreda lämpligheten och förutsättningarna för etablering av industriverksamhet på platsen. I förstudiedirektivet bedömdes att en exploatering inte är i linje med

FÖP Hallstavik. Förstudien ska ge rekommendation till framtida detaljplaneläggning men även behov av andra projekt inom influensområdet, till exempel bostadsprojekt och samhällsservice. Förstudien kan utgöra grund till en framtida fördjupning av översiktsplanen, om behov finns.

Figur 4: Förstudiens utredningsområde i mörklila, med ett större influensområde som omfattar hela Hallstavik

3.3.4 Gräddö-Rävsnäs

Gräddö-Rävsnäs är ett område som saknar fördjupning av översiktsplanen. För Rådmansölandet påbörjades en fördjupning av översiktsplanen men planarbetet har legat vilande under en längre tid. Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott beslutade den 27 september 2023 att ge i uppdrag till samhällsbyggnadskontoret att påbörja en förstudie. Området har ett mycket högt bebyggelsetryck och det finns ett stort behov av snarast få en övergripande bild av områdenas förutsättningar och utvecklingsmöjligheter. Förstudien kan ge en grund för kommande planläggning, som dock behöver initieras av fastighetsägare i området.

Området ligger i ett utvecklingsstråk enligt ÖP 2040. Enligt ÖP 2050, granskningsförslag, utgör området sammanhängande bostadsbebyggelse, pågående användning, med delar som ändrad användning. Inom förstudieområdet finns en större småbåtshamn och en replipunkt. Området är utpekad som särskilt expansiv landsbygd, där plankrav gäller för ny bebyggelse inom och i anslutning till sammanhängande bostadsbebyggelse.

Figur 5: Förstudiens geografiska avgränsning

Rögårdsgatan, Norrtälje stad

4. Kommande planeringsarbete

Norrtälje kommuns Mål & budget 2024-2026 redogör att kommunen ska:

- Genomföra en förstudie för utbyggnaden av Grisslehamn.
- Ta fram en fördjupad översiktsplan för utbyggnaden av Bergshamra.
- Genomföra en översyn över vilka orter (inklusive FÖP skärgård) som har behov av fördjupade översiktsplaner eller vilka orter som kan hanteras med alternativa planeringsverktyg (planprogram eller förstudier).

Under 2023 har en internationell arkitektutävling pågått för Rimbo centrum. Tävligen syftade till att få in förslag på hur Rimbo centrum kan dubbleras i storlek och utformas med ett resecentrum för förlängningen av Roslagsbanan. 2024 avslutades tävlingen och ett vinnande förslag har utsetts. Det kommande planeringsarbetet för Rimbo centrum har inte beslutats.

4.1 Fördjupning av översiktsplanen för Bergshamra

Bergshamra pekades ut i översiktsplan 2040 inom zonen för utvecklingsstråk med goda pendlingsmöjligheter. Sedan antagandet av översiktsplanen år 2013 har bebyggelsestrycket ökat och av strategiska skäl är Bergshamra en ort med goda utvecklingsmöjligheter. Inflyttningen till Bergshamra har ökat och kommunen ser att omkring 100 bostäder kan tillkomma i tätorten över tid.

Bergshamra är i granskningssversionen av Översiktsplan 2050 utpekad som landsbygdsnod. En landsbygdsnod är en ort som har betydelse för den omgivande landsbygden och som bedöms ha potential att utvecklas som både nod och bostadsort.

Mål & budget 2024-2026 redogör att en fördjupning av översiktsplan för Bergshamra är en del av det kommande planeringsarbetet och kommer påbörjas under 2025 när Översiktsplan 2050 antagits och vunnit laga kraft. En fördjupad översiktsplan syftar till att ta fram fördjupade underlag för en geografisk del av kommunen för att långsiktigt trygga en hållbar utveckling med vägledning och prioritering. För Bergshamra finns ingen tidigare fördjupning av översiktsplan vilket innebär att arbetet kommer inhämta fördjupat underlag. Arbetet med framtagandet av FÖP Bergshamra beräknas vara färdigt i slutet av 2027.

4.2 Översyn av behovet av fördjupningar av översiktsplanen och annat planeringsarbete

I Mål & budget 2024-2026 redogörs att Norrtälje kommun under 2024 ska genomföra en översyn av vilka orter som har behov av fördjupad översiktsplan och andra planeringsverktyg som planprogram eller förstudie. I aktivitetslistan kopplat till riktlinjerna för bostadsförsörjning 2024-2026 lyfts behovet av att även ta fram fördjupade analyser över bostadsbehovet i centralorten, kommundelscentra och landsbygdsnoder. De ska redovisas på stadsdelsnivå för Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik och på ortsnivå för Älmsta och Bergshamra.

4.3 Utveckling av Rimbo centrum

Under åren 2023-2024 har det pågått en internationell arkitekturtävling vid namn European för Rimbo centrum. För att möjliggöra utvecklingen av Rimbo centrum kopplat till det vinnande förslaget föreslås att en strukturplan tas fram. 18 december 2023 antogs den fördjupade översiktsplanen för Rimbo och ambitionen redogör att Rimbo ska utvecklas och bli ett levande kommundelscentrum. Rimbo centrum ska utvecklas med bostäder, olika typer av service och funktioner samt ett nytt resecentrum som möjliggör för snabba och smidiga byten mellan buss och tåg. Fördjupningen av översiktsplanen för Rimbo och det arkitektoniska förslaget på hur utvecklingen kan realiseras behöver utgöra grunden i strukturplanen.

4.4 Förstudie Grisslehamn

Grisslehamn pekades ut i översiktsplan 2040 som en ort med stort behov av en fördjupad översiktsplan. Hamnen är viktigt både för turism och ur ett regionalt perspektiv. I översiktsplan 2050, granskningsversionen, pekas Grisslehamn ut som en viktig hamn som ska fortsätta utvecklas med ytterligare persontransporter. Färjetrafik ska kunna utvecklas till flera resmål i Östersjöregionen. Ett kommande planeringsarbete är framtagande av förstudie för Grisslehamn och arbetet ska inledas under

2024 och beräknas vara färdig i slutet av 2025 enligt Mål & budget 2024-2026.

4.5 Jordbruksmarksstrategi

Norrtälje kommun är stor till arealen och det finns ett behov av att ta fram en strategi för jordbruksmarken. Framtagandet av en strategi möjliggör en fördjupad vägledning för hur jordbruksmarkens värden ska beaktas i den fysiska planeringen.

Utvecklingsinriktning i översiktsplan 2050 lyfter att gröna näringar är viktiga och ska kunna utvecklas. Jordbruksmark ska särskilt värnas för att bibehålla dess produktionsförmåga samt för att bevara ett öppet landskap, biologisk mångfald, kulturmiljövärden, friluftsliv och för besöksnäringen.

Mål & budget 2024-2026 redogör att arbetet med framtagande av en strategi för hur jordbruksmarkens värden ska beaktas i planeringen ska inledas under 2024 och antas samma år. För att långsiktigt trygga en hållbar utveckling behövs en strategi som vägleder planeringen när föreslagen exploatering berör jordbruksmark.

Ekonomibyggnader i skärgården

5. Fortsatt arbete med översiktsplanering

Planeringsstrategin ska redovisa kommunens ställningstaganden om den fortsatta översiktsplaneringen. Det här avsnittet beskriver Norrtälje kommuns fortsatta arbete med översiktsplanering under innevarande mandatperiod och fram tills dess att en ny planeringsstrategi beräknas tas fram.

5.1 Översiktsplan 2050 och fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad 2050

Norrtälje kommun arbetar med att ta fram en ny kommunomfattande översiktsplan, Översiktsplan 2050, som ska ersätta den nu gällande översiktsplanen, Översiktsplan 2040. Arbetet påbörjades efter att en aktualitetsprövning av Översiktsplan 2040 som antogs i kommunfullmäktige 2018. En fördjupning av Översiktsplan 2050 för Norrtälje stad är också under process, den ersätter nu gällande utvecklingsplan Norrtälje stad och fördjupning av översiktsplanen för Nordrona.

5.1.1 Översiktsplan 2050

Efter att beslut om aktualitetsprövning 2018 har kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering hanterats inom ramen för Översiktsplan 2050. Förutom att förslaget till ny översiktsplan grundar sig på den genomförda aktualitetsprövningen, där det som bedömts vara fortsatt aktuellt arbetats in i den nya planen, så har arbetet med Översiktsplan 2050 även innefattat politiska workshops och därmed ett internt arbete i kommunen för att uppdatera och aktualisera den politiska viljeinriktningen som översiktsplanen ska spegla.

Process för arbetet med Översiktsplan 2050

Arbetet med Norrtälje kommuns översiktsplan, Översiktsplan 2050, påbörjades våren 2021. Under hösten 2021 hölls två inledande workshops med den politiska styrgruppen om översiktsplanens utgångspunkter samt övergripande viljeinriktning. En tidig medborgardialog genomfördes under september-oktober 2021 för att ta del av hur invånare i kommunen ser på Norrtäljes utveckling till år 2050. Resultatet från medborgardialogen visar vad invånare i Norrtälje kommun uppskattar särskilt i kommunen samt vad de ser kan förbättras till år 2050 och finns sammanställt i en rapport. I medborgardialogen gavs det även möjlighet att markera favoritplatser i kommunen på karta.

Under vintern 2021 genomfördes även en tidig hållbarhetsbedömning för att identifiera viktiga knäckfrågor kring hur översiktsplanen kan bidra till en hållbar utveckling. De inledande workshoparna, den tidiga medborgardialogen samt den tidiga hållbarhetsbedömningen resulterade i fem strategier och en utvecklingsinriktning. Beslut om utvecklingsinriktning och strategier togs i kommunstyrelsen den 7 februari 2022 och lades som grund för det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Förslaget till ny översiktsplan var ute på samråd under våren 2023. Förslaget har därefter bearbetats utifrån inkomna synpunkter och kompletterats med nytt underlag. Knäckfrågor har stämts av med den politiska styrgruppen under sommaren och hösten 2023. Hållbarhetsbedömningen uppdaterades innan kommunstyrelsen beslutade att låta planförslaget gå ut på granskning. Granskningen sker under vår-sommaren 2024.

Översiktsplan 2050 i korthet

Norrköping kommunens nya översiktsplan är kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen följer Boverkets ÖP-modell och består av en utvecklingsinriktning, en mark- och vattenanvändningskarta samt ställningstaganden om allmänna intressen. Översiktsplanen tar sikte på år 2050.

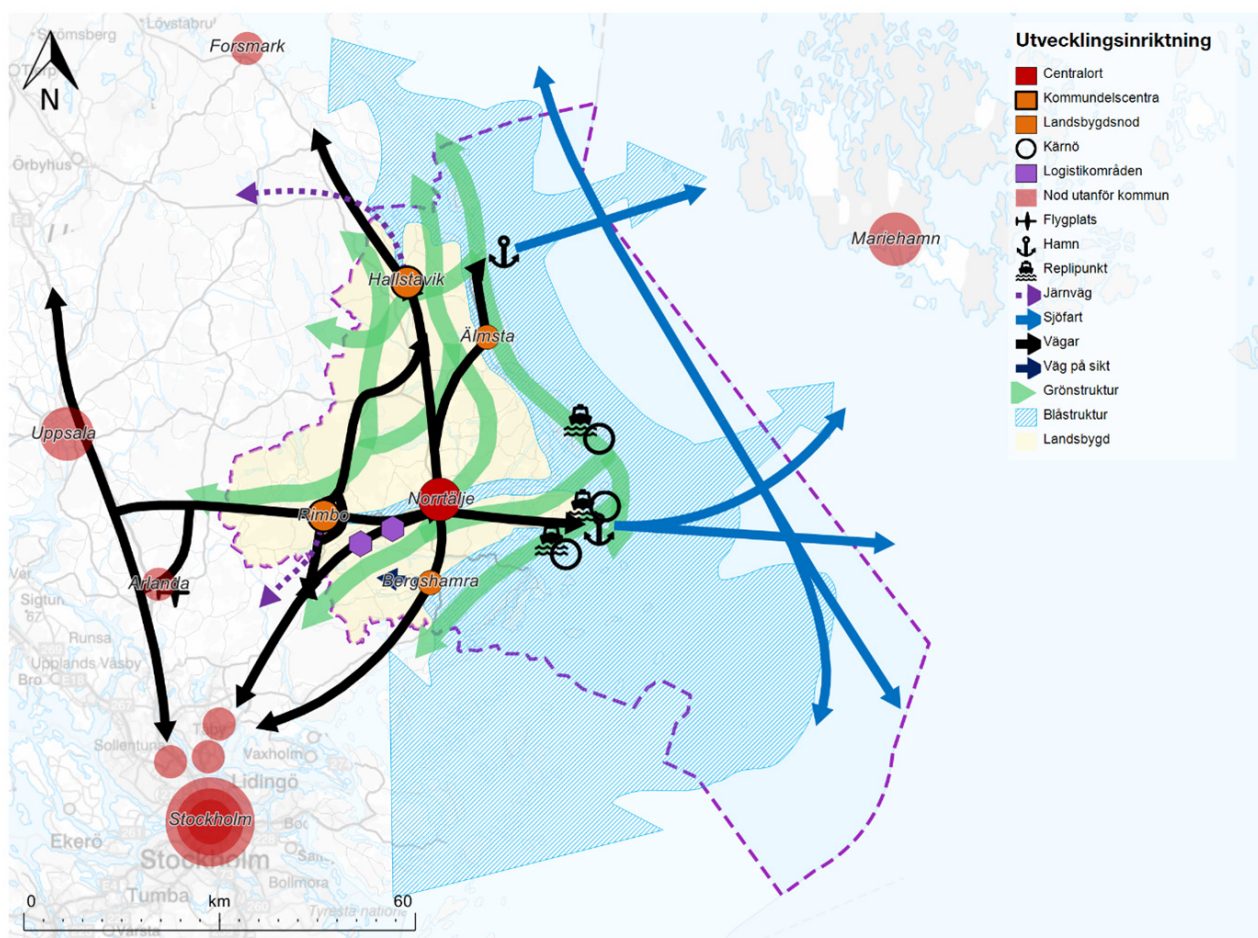
Planen syftar till att ge vägledning för att Norrtälje kommun ska utvecklas hållbart och säkerställa att höga värden bevaras och stärks samtidigt som utvecklingen bidrar till att nyttja Norrtäljes potential. Hållbar utveckling ska också säkerställa att framtida generationer har tillgång till lika höga värden som vi har idag. För Norrtälje innebär det att omsorgsfullt använda ett starkt och livskraftigt näringsliv och ekonomiska resurser till att bygga upp samhälleliga och sociala värden, utan att

minska de höga gröna och blå kvaliteterna som den rika naturmiljön, kust och skärgård samt den utpräglade kulturmiljön utgör.

Översiktsplan 2050 bygger på den utvecklingsinriktning som antogs i kommunstyrelsen 7 februari 2022.

Översiktsplanen har fem strategier som på en översiktlig nivå visar ett förhållningssätt till kommunens utveckling:

- Norrtälje kommun ska utvecklas i en hållbar takt och ges goda kopplingar till noder i angränsande kommuner och i Östersjöregionen
- Ett gott företagsklimat och goda förutsättningar för näringslivet ska utveckla nya och befintliga företag
- Hela kommunen ska växa och nya bostäder ska tillkomma i attraktiva livsmiljöer med goda pendlingsmöjligheter

Figur 6: Utvecklingsinriktningen i Översiktsplan 2050

- Norrtälje stad ska stimulera tillväxt och bidra till positiv utveckling i hela kommunen
- Övriga orter, landsbygden och skärgården ska kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar

Befolkningsutvecklingen bör ligga på omkring 650–1 000 invånare per år, vilket i genomsnitt motsvarar en ökning om 1–1,5 procent per år och att befolkningen uppgår till mellan 84 000–94 000 invånare år 2050. Det medför att det behöver kunna tillkomma cirka 9 000–14 000 bostäder och omfattande ytor för verksamheter till år 2050 (300–480 bostäder per år). Utvecklingstakten ska balanseras mot behovet av nödvändiga investeringar i tekniska anläggningar och samhällsservice, samt hänsyn till platsens förutsättningar. Det innebär att utvecklingstakten kan variera över åren och mellan olika delar av kommunen. Känsliga natur- och kulturmiljöer ska samtidigt värnas för att kunna fortsätta erbjuda attraktiva livsmiljöer i ett långsiktigt perspektiv.

Huvuddragen som presenteras nedan är en redovisning av utvecklingsinriktningen i sin nuvarande utformning.

Större förändringar sedan Översiktsplan 2040

De fem övergripande strategierna i förslaget till ny översiktsplan bygger på de fem framtidsfrågor i fokus som finns i Översiktsplan 2040. I Översiktsplan 2050 finns dock inte frågan om att kunskapsresultaten i skolan ska förbättras och utbildningsnivån höjas då det inte bedöms vara en fråga som relaterar till mark- och vattenanvändningen i kommunen. Översiktsplan 2040 anger även att kommunen ska integreras med och utvecklas i takt med Stockholmsregionen. I Översiktsplan 2050 har den strategin ändrats till att Norrtälje ska utvecklas i en hållbar takt och ges goda kopplingar till noder i angränsande kommuner och i Östersjöregionen. En integrering med och utveckling i takt med Stockholmsregion riskerar att på flera sätt förändra karaktären i Norrtälje kommun. Vidare poängterar inte ÖP 2040 att utveckling i övriga orter, landsbygden och skärgården ska ske utifrån respektive områdes karaktär och förutsättningar, vilket innebär risk för en utveckling som på sikt urholkar kommunens värden.

En större skillnad mellan Översiktsplan 2040 och Översiktsplan 2050 är även hur bebyggelseutvecklingen beskrivs. I Översiktsplan 2040 anges det att en hållbar bebyggelsestruktur i Norrtälje kommun ska uppnås genom att fler bostäder lokaliseras till befintliga tätorter och i stråk med tillgång till god kollektivtrafik. Utvecklingsstråk med goda pendlingsmöjligheter finns redovisade i en karta och är lokaliserade längs större vägar i kommunen. I Översiktsplan 2050 är inriktningen istället att bebyggelseutveckling främst ska prioriteras i kommunens större orter som redovisas i utvecklingsinriktningens karta, det vill säga i Norrtälje stad, Rimbo, Hallstavik, Älmsta och Bergshamra.

Flera av de utvecklingsområden som nu föreslås i planförslaget finns med i ÖP 2040 och tidigare fördjupningar av översiktsplanen. Som det beskrivs i aktualitetsprövningen anses dock ÖP 2040 vara vag och det är svårt att utläsa i den nuvarande översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta var utvecklingen ska lokaliseras. Att det i nuläget finns ett så stort antal fördjupningar av översiktsplanen leder också till en otydlighet på grund av att det är så många dokument som den gällande översiktsplanen består av.

Eftersom flera förutsättningar ändrats sedan antagandet av Översiktsplan 2040 saknas ställningstaganden och riktlinjer beträffande klimatpåverkan, klimatanpassning och ekosystemtjänster helt i kommunens nu gällande översiktsplan och styrningen med avseende på vattenkvalitet svag. Dessa aspekter har utvecklats i Översiktsplan 2050 för att svara mot nya rådande lagkrav och behov av anpassning till ett framtida klimat.

5.1.2 Fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad

Norrtälje stad är i en expansiv fas och planering pågår för flera nya stadsdelar, bostadsområden och verksamhetsområden. Under sommaren 2019 påbörjades arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje stad. Arbetet med fördjupningen för Norrtälje stad följer samma tidplan som Översiktsplan 2050 och båda planerna är ute på granskning under våren-sommaren 2024.

Enligt planens utvecklingsinriktning ska Norrtälje stad utvecklas till en stad där möjligheterna i en växande småstad förverkligas utan bekostnad på stadens

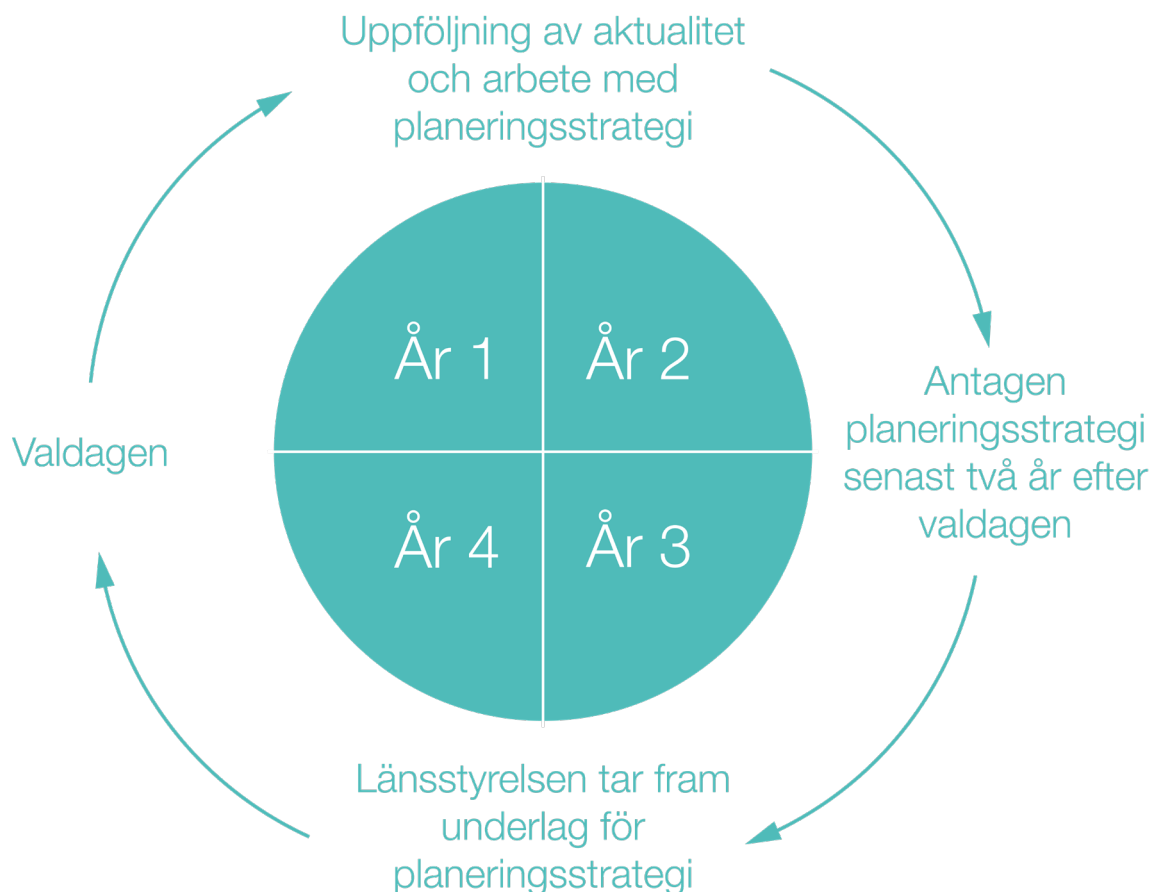
attraktivitet och unika charm. Vid år 2050 ska staden fortfarande erbjuda naturnära boendemöjligheter och nya stadsdelar ska öka andelen park- och grönytor. Det ska finnas möjlighet att bo i staden för personer i alla skeden av livet och det ska finnas skolverksamhetsmark som matchar behoven. Staden ska anpassas efter barnens behov och stadsrummen ska ge alla goda förutsättningar att känna sig trygga. Utvecklingstakten ska balanseras mot behovet av nödvändiga investeringar i tekniska anläggningar och samhällsservice. Samtidigt medger mark- och vattenanvändningskarta en uppskattad planberedskap på totalt 12 000 – 14 000 bostäder, vilket motsvarar behovet för kommunen som helhet. Enligt planförslaget ska nya stadsdelar, förtätning inom befintliga och stadsrumsanpassade gator skapa en stad där alla har närhet och tillgänglighet till vardagsdestinationer. För att bevara småstadskänslan ska nya byggnader, platser och områden utformas utifrån stadskärnans attraktion och kvaliteter. För att värna om de gröna värdena ska parker, grönområden och den

tätortsnära naturen skyddas från exploatering och gröna kopplingar i stadens grönstruktur ska stärkas.

5.2 Nästa planeringsstrategi

Översiktsplan 2050 beräknas antas i kommunfullmäktige i februari 2025. Det innebär att Norrtälje kommun behöver anta en ny planeringsstrategi under nästa mandatperiod, senast i september 2028. I nästa planeringsstrategi kan kommunen beskriva aktualiteten för Översiktsplan 2050, om några förutsättningar ändrats sedan den nya översiktsplanen antagits med mera.

En viktig del i processen med en ny planeringsstrategi är att det under 2024 ska göras en översyn över vilka orter, inklusive skärgården, som har behov av en fördjupad översiktsplan eller vilka orter som kan hanteras med alternativa planeringsverktyg som till exempel planprogram eller förstudie. Denna översyn kommer att

Figur 6: Det cykliska arbetet med planeringsstrategi

visa var det finns behov av fortsatt översiktsplanering i kommunen, efter Översiktsplan 2050, samt vilka planeringsverktyg som är bäst lämpade. Nästa planeringsstrategi kommer således både innehålla en beskrivning av förutsättningar som ändrats sedan Översiktsplan 2050 antagits, och innehålla en kartläggning över kommande behov av översiktsplanering.

Process

Översiktsplan 2050 beräknas antas i kommunfullmäktige i februari 2025. Det innebär att översiktsplanen varit gällande och använts i knappt två år i början av 2027. Dessutom har ett nytt val ägt rum i september 2026. Norrtälje kommun avser att inleda arbetet med nästa planeringsstrategi i början av 2027 genom att analysera hur översiktsplanen använts och att följa upp hur pass bra stöd och vägledning översiktsplanen gett i plan-, bygglovs-, och andra tillståndsärenden, sedan den antogs. Eftersom ett val ägt rum bör workshops hållas med politiken för att stämma av den politiska viljans aktualitet. Workshops med referensgruppen för Översiktsplan 2050 och andra berörda tjänstemän bör hållas för att diskutera översiktsplanens funktion som vägledande dokument. Vidare behöver förändrade förutsättningar i form av nya lagkrav, nationella, regionala mål med mera. ses över igen. Länsstyrelsen tar fram underlag för detta under de sista två åren av mandatperioden. Det innebär att Norrtälje kommun har uppdaterade underlag från Länsstyrelsen att se över i början av 2027. Arbeta med analyser av översiktsplanens vägledande funktion, workshops med politik och referensgrupp samt genomgång av nya planeringsförutsättningar planeras göras under 2027. Våren 2028 bör detta sedan sammanställas i en rapport som blir kommunens nästa planeringsstrategi. Denna ska antas senast i september 2028.

Lilla torg, Norrtälje stad

Referenser

Länsstyrelsen Stockholm (2023). *Läget i länet – Bostadsmarknaden i Stockholms län 2023* (Rapport 2023:17).

Norrtälje kommun & SCB (2023). Utdrag från SCB och senast tillgänglig statistik från Norrtälje kommuns miljö- och hälsoskyddsenhet.

SCB (2023a). Utdrag från SCB. De preliminära siffrorna för påbörjade och färdigställda bostäder i nybyggda hus det senaste kvartalet är underskattade mellan 20 och 60 procent beroende på kvartal.

SCB (2023b). Utdrag från SCB. Eftersläpning i rapporteringen av bygglov gör att de senaste fyra kvartalens siffror är underskattade.

KONTAKTUPPGIFTER

Norrtälje kommun
Box: 800, 761 28 Norrtälje
Telefon: 0176-710 00
E-post: kontaktcenter@norrtalje.se

norrtalje.se